

32001F0220

22.3.2001

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

L 82/1

OKVIRNI SKLEP SVETA
z dne 15. marca 2001
o položaju žrtev v kazenskem postopku

(2001/220/PNZ)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

zagotavljanja visoke ravni zaščite žrtvam kaznivih dejanj, ne glede na to, v kateri državi članici se nahajajo.

ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji in zlasti člena 31 ter člena 34(2)(b) Pogodbe,

(5) Potrebe žrtev bi bilo treba upoštevati in obravnavati na celovit, usklajen način, pri čemer se je treba izogibati delnim ali nedoslednim rešitvam, ki lahko povzročijo sekundarno viktimizacijo.

ob upoštevanju pobude Portugalske republike ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta v ⁽²⁾,

(6) Določbe tega okvirnega sklepa zato niso omejene na skrb za interese žrtev v samem kazenskem postopku. Zajemajo tudi določene ukrepe za pomoč žrtvam pred ali po kazenskem postopku, ki bi lahko ublažile posledice kaznivega dejanja.

ob upoštevanju naslednjega:

(1) V skladu z Akcijskim načrtom Sveta in Komisije o tem, kako v petih letih po začetku veljavnosti Amsterdamske Pogodbe najbolje uresničiti določbe te pogodbe o območju svobode, varnosti in pravice, predvsem točk 19 in 51(c), se bi bilo treba lotiti vprašanja podpore žrtvam z izdelavo primerjalnega pregleda sistemov odškodnin za žrtve in z oceno izvedljivosti ukrepanja znotraj Evropske unije.

(7) Ukrepi za pomoč žrtvam kaznivih dejanj in predvsem določbe v zvezi z odškodnino in poravnavanjem ne zadevajo ureditev po civilnem postopku.

(2) Komisija je Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomskemu in socialnemu odboru dne 14. julija 1999 predložila sporočilo z naslovom „Žrtve kaznivih dejanj v Evropski uniji: razmišljanja o standardih in ukrepih“. Evropski parlament je dne 15. junija 2000 sprejel resolucijo o sporočilu Komisije.

(8) Predpise in prakso v zvezi s položajem in glavnimi pravicami žrtev je treba približati s posebnim upoštevanjem pravice do osebnega dostojanstva, pravice do posredovanja in prejemanja informacij, pravice, da razumejo in da se jih razume, pravice do zaščite na različnih stopnjah postopka in pravice do nadomestila za neugodnost življenja v drugi državi članici kot pa je tista, v kateri je bilo zagrešeno kaznivo dejanje.

(3) Zaključki zasedanja Evropskega sveta v Tampere dne 15. in 16. oktobra 1999, predvsem njegove točke 32, določajo, da je treba sestaviti minimalne standarde o zaščiti žrtev kaznivih dejanj, predvsem o dostopu žrtev kaznivih dejanj do sodišča in o njihovi pravici do odškodnine za povzročeno škodo, vključno s pravnimi stroški. Poleg tega bi bilo treba vzpostaviti državne programe za financiranje javnih in nevladnih ukrepov za pomoč in zaščito žrtev.

(9) Vendar pa določbe tega okvirnega sklepa ne nalagajo državam članicam obveznosti zagotavljanja obravnave žrtev na enak način kot so ga deležne stranke v postopku.

(4) Države članice bi morale svoje zakone in druge predpise približati v taki meri, kot je potrebna za doseganje cilja

(10) Pomembno je vključevanje posebnih služb in skupin za podporo žrtvam pred, med in po kazenskem postopku

(11) Osebe, ki prihajajo v stik z žrtvami, bi bilo treba primerno in ustrezno usposobiti, ker je to bistveno tako za žrtve kot za doseganje namenov postopka.

(12) Izkoristiti bi bilo treba obstoječe možnosti povezovanja kontaktnih točk v državah članicah, bodisi v okviru pravo sodnega sistema ali na podlagi povezovanja skupin za podporo žrtvam –

⁽¹⁾ UL C 243, 24.8.2000, str. 4⁽²⁾ Mnenje z dne 13.12.2000 (še ni bilo objavljeno v Uradnem listu.)

OKVIRNO SKLENIL:

Člen 1

Opredelitve

V tem okvirnem sklepu:

- (a) „žrtev“ pomeni fizično osebo, ki je utrpela škodo, vključno s telesno ali duševno poškodbo, čustvenim trpljenjem ali ekonomsko izgubo, ki so jo neposredno povzročila dejanja ali opustitve, ki kršijo kazensko zakonodajo države članice;
- (b) „organizacija za podporo žrtvam“ pomeni nevladno organizacijo, zakonito ustanovljeno v državi članici, ki brezplačno nudi podporo žrtvam kaznivih dejanj in ki pod ustreznimi pogoji dopolnjuje ukrepe države na tem področju;
- (c) „kazenski postopek“ se razume skladno z nacionalno zakonodajo, ki se uporabi;
- (d) razlaga „postopka“ je široka, tako da vključuje poleg kazenskega postopka vse stike žrtev kot takih s katerim koli organom, javno službo ali organizacijo za podporo žrtvam v zvezi z njihovim primerom pred, med ali po kazenskem postopku;
- (e) „poravnavanje v kazenskih zadevah“ se razume kot iskanje rešitve skozi postopek pogajanja med žrtvijo in storilcem kaznivega dejanja, ki ga vodi pristojna oseba pred ali med kazenskim postopkom.

Člen 2

Spoštovanje in priznavanje

1. Vsaka država članica zagotovi, da imajo žrtve resnično in primerno vlogo v njenem kazenskopravnem sistemu. Še naprej si mora prizadevati po svojih najboljših močeh, da zagotovi obravnavo žrtev z ustreznim spoštovanjem posameznikovega osebnega dostojanstva med postopkom in priznava pravice in pravne interese žrtev s posebnim ozirom na kazenski postopek.

2. Vsaka država članica zagotovi, da so žrtve, ki so posebej ranljive, lahko deležne posebne obravnave, ki je glede na okoliščine najprimernejša.

Člen 3

Zaslišanja in predložitev dokazov

Vsaka država članica varuje možnost, da se zasliši žrtve med postopkom in da predložijo dokaze.

Vsaka država članica sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev, da njeni organi zaslišujejo žrtve samo toliko, kot je potrebno za namen kazenskega postopka.

Člen 4

Pravica do prejemanja informacij

1. Vsaka država članica zagotovi, da imajo žrtve od svojega prvega stika z organi pregona predvsem dostop z vsemi sredstvi,

ki jih država članica šteje za primerne in kolikor je le mogoče v splošno razumljivih jezikih, do informacij, pomembnih za zaščito njihovih interesov. Take informacije so vsaj naslednje:

- (a) vrsta služb ali organizacij, na katere se lahko obrnejo po pomoč;
- (b) vrsta pomoči, ki jo lahko dobijo;
- (c) kje in kako lahko naznanijo kaznivo dejanje;
- (d) postopki, ki sledijo taki naznanitvi, ter njihova vloga v zvezi s takimi postopki;
- (e) kako in pod kakšnimi pogoji lahko pridobijo zaščito;
- (f) v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji imajo dostop do:
  - (i) pravnih nasvetov ali
  - (ii) pravne pomoči, ali
  - (iii) druge vrste nasvetov,
 če so v primerih iz točke (i) in (ii) upravičeni do prejema;
- (g) zahteve, ki so jim postavljene, da so upravičeni do odškodnine;
- (h) če stalno bivajo v drugi državi, vse posebne ureditve, ki so jim na voljo za zaščito njihovih interesov.

2. Vsaka država članica zagotovi, da se žrtve, ki izrazijo tako željo, obvešča o:

- (a) izidu njihove pritožbe;
- (b) ustreznih dejavnikih, ki jim v primeru pregona omogočajo poznavanje poteka kazenskega postopka v zvezi z osebo, ki je preganjana zaradi kaznivih dejanj, ki se nanašajo nanje, razen v izjemnih primerih, ko je lahko ogrožena pravilna obravnavo zadeve;
- (c) sodbi sodišča.

3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se vsaj v primerih, kjer lahko obstaja nevarnost za žrtve, če je oseba, ki je v pregonu ali obsojena za kaznivo dejanje, izpuščena, lahko sprejme odločitev, da se po potrebi obvesti žrtev.

4. Če država članica na lastno pobudo posreduje informacije iz odstavka 2 in 3, mora zagotoviti žrtvam pravico, da jih ne sprejmejo, razen če je sporočanje o tem obvezno pod pogoji zadevnega kazenskega postopka.

Člen 5

Varovalni ukrepi pri sporočanju

Vsaka država članica sprejme v zvezi z žrtvami, ki imajo status prič ali strank v postopku, potrebne ukrepe za zmanjšanje težav pri sporočanju, ki nastanejo v zvezi z njihovim razumevanjem ali vključenostjo v določene faze zadevnega kazenskega postopka, v obsegu, ki je primerljiv z ukrepi te vrste, sprejetimi v zvezi z obtoženci.

Člen 6

Posebna pomoč žrtvi

Vsaka država članica zagotovi, da imajo žrtve v zvezi s svojo vlogo v postopku dostop do svetovanja, omenjenega v členu 4(1)(f)(iii), ki je po potrebi brezplačno, in do pravne pomoči, omenjene v členu 4(1)(f)(ii), kadar imajo status strank v kazenskem postopku.

Člen 7

Stroški žrtev v zvezi s kazenskim postopkom

Vsaka država članica skladno z veljavnimi nacionalnimi določbami nudi žrtvam, ki imajo status strank ali prič, možnost povračila stroškov, ki jih imajo zaradi svojega zakonitega sodelovanja v kazenskem postopku.

Člen 8

Pravica do zaščite

1. Vsaka država članica zagotovi primerno raven zaščite za žrtve in če je potrebno, njihovih družin ali oseb v podobnem položaju, predvsem v zvezi z njihovo varnostjo in zaščito njihove zasebnosti, če pristojni organi sodijo, da obstaja resno tveganje povračilnih ukrepov ali trdni dokazi o resni nameri poseganja v njihovo zasebnost.

2. V ta namen in brez vpliva na odstavek 4 vsaka država članica jamči, da je po potrebi možno sprejeti kot del sodnega postopka primerne ukrepe za zaščito zasebnosti in fotografske podobe žrtev in njihovih družin ali oseb v podobnem položaju.

3. Vsaka država članica nadalje zagotovi, da se je možno izogniti stiku med žrtvami in storilci kaznivega dejanja znotraj prostorov sodišča, razen če kazenski postopek zahteva tak stik. Kjer to ustreza temu namenu, vsaka država članica postopoma zagotovi, da imajo prostori na sodišču posebne čakalnice za žrtve.

4. Vsaka država članica zagotovi, da so tam, kjer je potrebno zaščititi žrtve – predvsem tiste najbolj ranljive – pred posledicami pričanja na javni obravnavi, žrtve s sklepom sodišča lahko upravičene do pričanja na način, ki omogoča doseganje tega cilja s pomočjo sredstva, ki ustreza njenim osnovnim pravnim načelom.

Člen 9

Pravica do odškodnine v teku kazenskega postopka

1. Vsaka država članica zagotovi, da so žrtve kaznivih dejanj upravičene v razumnem roku, med kazenskim postopkom, pridobiti odločbo o odškodnini, ki jo izplača storilec kaznivega dejanja, razen kjer v določenih primerih nacionalna zakonodaja določa, da se odškodnina dodeli na drug način.

2. Vsaka država članica sprejme ustrezne ukrepe, da spodbudi storilca kaznivega dejanja k zagotovitvi primerne odškodnine žrtvam.

3. Razen če ni nujno potrebno za kazenski postopek, se vračljivo premoženje, ki pripada žrtvam in ki je bilo zaseženo med kazenskim postopkom, le-tem nemudoma vrne.

Člen 10

Poravnavanje med kazenskim postopkom

1. Vsaka država članica si prizadeva za pospeševanje poravnavanja v kazenskih zadevah za kazniva dejanja, ki jih šteje za primerne za to vrsto ukrepa.

2. Vsaka država članica zagotovi, da se lahko upošteva vsak sporazum med žrtvijo in storilcem kaznivega dejanja, dosežen med poravnavanjem v kazenskih zadevah.

Člen 11

Žrtve, ki stalno bivajo v drugi državi članici

1. Vsaka država članica zagotovi, da lahko njeni pristojni organi sprejmejo ustrezne ukrepe za zmanjšanje težav, do katerih pride, če žrtev stalno biva v državi, ki je druga od tiste, v kateri je prišlo do kaznivega dejanja, predvsem v zvezi z organizacijo postopka. Zato bi morali biti njeni organi oblasti predvsem sposobni, da:

- se lahko odločijo, ali lahko žrtev poda izjavo takoj po storitvi kaznivega dejanja,
- da se lahko kolikor je to mogoče zatečejo k določbam o video konferencah in telefonskih konferenčnih klicih, ki so določene v členih 10 in 11 Konvencije o medsebojni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije z dne 29. maja 2000 ⁽¹⁾, da bi zaslišali žrtve, ki stalno bivajo v tujini.

2. Vsaka država članica zagotovi, da lahko žrtev kaznivega dejanja v državi članici, ki ni ista kot tista, kjer žrtev stalno biva, vloži pritožbo pri pristojnih organih države svojega stalnega bivališča, če ni mogla to storiti v državi članici, kjer je prišlo do kaznivega dejanja, ali v primeru težjega kaznivega dejanja, če tega ni želela storiti.

Če pristojni organ, kateremu je pritožba vložena, sam ni pristojen v tem pogledu, nemudoma pošlje pritožbo pristojnemu organu na ozemlju, kjer je bilo kaznivo dejanje zagrešeno. Pritožbo se obravnava v skladu z nacionalno zakonodajo države, kjer je bilo kaznivo dejanje storjeno.

Člen 12

Sodelovanje med državami članicami

Vsaka država članica pospeši, razvija in izboljšuje sodelovanje med državami članicami, da bi omogočila učinkovitejšo zaščito interesov žrtev v kazenskem postopku, bodisi v obliki mrež, ki so neposredno povezane s pravosodnim sistemom, ali pa povezav med organizacijami za podporo žrtev.

⁽¹⁾ UL C 197, 12.7.2000, str. 1.

Člen 13**Strokovne službe in organizacije za podporo žrtvam**

1. Vsaka država članica v kontekstu postopka pospešuje vključevanje sistemov za podporo žrtvam, ki so odgovorne za organizacijo začetnega sprejema žrtev in za podporo žrtvam ter pomoč potem, bodisi skozi preskrbo posebno usposobljenega osebja znotraj svoji javnih služb ali skozi priznavanje in financiranje organizacij za podporo žrtvam.

2. Vsaka država članica spodbuja ukrepe, ki jih v postopku sprejme tako osebje ali organizacije za podporo žrtvam, predvsem v zvezi s:

- (a) preskrbo žrtev z informacijami;
- (b) pomočjo žrtvam skladno z njihovimi neposrednimi potrebami;
- (c) spremstvom žrtev, če je to potrebno in možno med kazenskim postopkom;
- (d) pomočjo žrtvam na njihovo zahtevo potem, ko je bil kazenski postopek zaključen.

Člen 14**Usposabljanje osebja, ki je vključeno v postopek ali sicer v stiku z žrtvami**

1. Vsaka država članica skozi svoje javne službe ali s financiranjem organizacij za podporo žrtvam vzpodbuja pobude, ki omogočajo osebju, vključenemu v postopek ali sicer v stiku z žrtvami, da je deležno ustreznega usposabljanja, predvsem v zvezi s potrebami najbolj ranljivih skupin.

2. Odstavek 1 se uporablja predvsem za policiste in pravosodne uslužbence.

Člen 15**Praktični pogoji v zvezi s položajem žrtev v postopku**

1. Vsaka država članica v zvezi s postopkom na splošno in predvsem na krajih, kjer se lahko začne kazenski postopek, podpira postopno ustvarjanje potrebnih pogojev za poskus preprečevanja sekundarne viktimizacije in izogibanje temu, da bi bile žrtve podvržene nepotrebnemu pritisku. To velja predvsem v zvezi z ustreznim začetnim sprejemom žrtev ter vzpostavitvijo pogojev, ki so primerni njihovemu položaju na zadevnih krajih sodnega postopka.

2. Za namen odstavka 1 vsaka država članica predvsem upošteva prostore in sredstva znotraj sodišč, policijskih postaj, javnih služb in organizacij za podporo žrtvam.

Člen 16**Ozemeljska veljavnost**

Ta okvirni sklep velja za Gibraltar.

Člen 17**Izvajanje**

Vsaka država članica uveljavi zakone, in druge predpise, ki so potrebni za uskladitev s tem okvirnim sklepom:

- v zvezi s členom 10, 22. marec 2006,
- v zvezi s členoma 5 in 6, 22. marec 2004,
- v zvezi z ostalimi določbami, 22. marec 2002.

Člen 18**Ocena**

Od datumov iz člena 17 naprej vsaka država članica posreduje Generalnemu sekretariatu Sveta in Komisiji besedilo določb, ki v notranji zakonodaji uzakonjajo zahteve, ki jih določa ta okvirni sklep. Svet v roku enega leta po vsakem od teh datumov oceni ukrepe, ki so jih sprejele države članice za uskladitev z določbami tega okvirnega sklepa, in sicer s pomočjo poročila, ki ga sestavi Generalni sekretariat na podlagi podatkov, prejetih od držav članic, ter pisnega poročila, ki ga predloži Komisija.

Člen 19**Začetek veljavnosti**

Ta okvirni sklep začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*.

V Bruslju, 15. marca 2001

Za Svet

Predsednik

M-I. KLINGVALL